

Nowe terminy przedawnienia roszczeń

Od 9.7.2018 r. obowiązują nowe terminy przedawnienia roszczeń, które weszły w życie na mocy ustawy z 13.4.2018 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw¹. Zgodnie z nimi nastąpiło m.in. **skrócenie ogólnego terminu przedawnienia roszczeń z 10 do 6 lat** (art. 118 KC). Taki sam termin dotyczy roszczeń stwierdzonych prawomocnym wyrokiem sądu (organu) lub ugodą – jeżeli jednak stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenie okresowe należne w przyszłości przedawnia się – bez zmian – z upływem 3 lat (art. 125 § 1 KC).

Zmiana dotyczy także **sposobu liczenia terminu**, którego upływ będzie przypadał na ostatni dzień roku kalendarzowego, chyba że termin przedawnienia jest krótszy niż 2 lata. Z kolei nie uległ zmianie 3-letni termin przedawnienia roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, z tym że upływ terminu będzie przypadał na koniec roku kalendarzowego.

Zaostrzony został również reżim **przedawnienia roszczeń przysługujących przedsiębiorcom przeciwko konsumentom**. W tym zakresie absolutną nowością jest wprowadzenie zasady uwzględnienia przedawnienia z urzędu. Jedynie bowiem w wyjątkowych przypadkach sąd po rozważeniu interesów stron postępowania z udziałem konsumenta będzie mógł nie uwzględnić upływu terminu przedawnienia, jeżeli będą tego wymagać względy słuszności.

Zarządca sukcesyjny przedsiębiorstwa

Dnia 25.7.2018 r. Prezydent podpisał ustawę z 5.7.2018 r. o zarządcie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej². Ustawa określa warunki i zasady zarządzania majątkiem przedsiębiorstwa po śmierci właściciela. **Kontynuację prowadzenia działalności ma zapewnić zarząd sukcesyjny, którym może zostać objęte przedsiębiorstwo do chwili potwierdzenia jego przejścia na właścicieli. Rolą zarządcy**

sukcesyjnego będzie prowadzenie spraw przedsiębiorstwa w spadku oraz dokonywanie czynności sądowych i pozasądowych związanych z jego prowadzeniem. Zarządca sukcesyjny będzie działał w imieniu własnym, ale na rachunek właścicieli przedsiębiorstwa w spadku. W ustawie przewidziano m.in. następujące **uprawnienia i obowiązki zarządcy sukcesyjnego**:

- 1) posługiwanie się dotychczasową firmą przedsiębiorcy z dodatkowym oznaczeniem „w spadku”,
- 2) możliwość ustanowienia pełnomocnika,
- 3) możliwość pozywania i bycia pozywanym w sprawach wynikających z prowadzonej przez przedsiębiorcę działalności lub z prowadzenia przedsiębiorstwa w spadku,
- 4) przyjmowanie oświadczeń i doręczeń pism w ww. sprawach,
- 5) dokonywanie czynności zwykłego zarządu, a w sprawach przekraczających zwykły zarząd za zgodą właścicieli przedsiębiorstwa w spadku, w przypadku braku zaś takiej zgody – za zezwoleniem sądu,
- 6) wykonywanie uprawnień i obowiązków pracodawcy wynikających z kodeksu pracy.

Ustawa wprowadza również zmiany w zakresie stosunków zobowiązaniowych, których stroną był zmarły przedsiębiorca. Do dnia ustanowienia zarządu sukcesyjnego strony będą mogły, co do zasady, powstrzymać się ze spełnieniem świadczeń. Bieg terminów w tym czasie nie rozpocznie się, a rozpoczęty ulegnie zawieszeniu.

Nowelizacja ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji

W dniu 7.8.2018 r. Prezydent podpisał ustawę z 5.7.2018 r. o zmianie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji oraz niektórych innych ustaw³, której przyjęcie jest efektem transpozycji do polskiego porządku prawnego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/943 z 8.6.2016 r.

¹ Dz.U. poz. 1104.

² Dz.U. poz. 1629 ze zm.

³ Dz.U. poz. 1637.

w sprawie ochrony niejawnego know-how i niejawnych informacji handlowych (tajemnic przedsiębiorstwa) przed ich bezprawnym pozyskiwaniem, wykorzystywaniem i ujawnianiem⁴.

Ustawa wprowadza nową **definicję tajemnicy przedsiębiorstwa**, którą mają stanowić: informacje techniczne, technologiczne, organizacyjne przedsiębiorstwa lub inne informacje posiadające wartość gospodarczą, które jako całość lub w szczególnym zestawieniu i zbiorze ich elementów nie są powszechnie znane osobom zwykle zajmującym się tym rodzajem informacji albo nie są łatwo dostępne dla takich osób, o ile uprawniony do korzystania z informacji lub rozporządzania nimi podjął, przy zachowaniu należytej staranności, działania w celu utrzymania ich w poufności.

Co istotne, do katalogu przynależą dokumenty przedsiębiorstwa, których przywłaszczenie czy kopiowanie stanowi czyn nieuczciwej konkurencji w rozumieniu art. 11 ust. 3 ww. ustawy. Katalog ten rozciąga się także na inne materiały, w tym pliki elektroniczne, które obejmują informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa, jak również chociażby umożliwiające zapoznanie się z nimi. Bezprawne jest samo pozyskanie tych dokumentów, w szczególności gdy następuje bez zgody uprawnionego do korzystania z informacji lub rozporządzania nią, a jednocześnie wynika z nieuprawnionego dostępu, ich przywłaszczenia lub kopiowania.

Ponadto ustawa wprowadza nowe **sankcje cywilnoprawne**, jakie stosować można wobec osób dokonujących czynów nieuczciwej konkurencji, które zostały określone w art. 18 ustawy. Co przy tym istotne, **skrócony zostanie termin przedawnienia roszczeń odszkodowawczych wynikających z czynu nieuczciwej konkurencji** (jeśli jednocześnie wypełniają one znamiona przestępstwa) do 3 lat, przy czym termin ten nie może skończyć się później niż z terminem 20 lat od dnia popełnienia przestępstwa.

■ Koniec użytkowania wieczystego

W dniu 10.8.2018 r. Prezydent podpisał ustawę o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów⁵. **Ustawa ma na celu wsparcie użytkowników wieczystych w uzyskaniu prawa własności nieruchomości gruntowej wykorzystywanej na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych.** Jest to pierwszy etap rządowego planu całkowitej likwidacji użytkowania wieczystego, do którego realizacji wymagana jest jednak zgoda Komisji Europejskiej. Rozwiązanie to ma objąć ponad 2,5 mln obywateli.

Zgodnie z ustawą z **dniem 1.1.2019 r. prawo użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe z mocy prawa przekształci się w prawo własności tych gruntów.** Zgodnie z ustawą grunty zabudowane na cele

mieszkaniowe to: nieruchomości zabudowane wyłącznie budynkami mieszkalnymi jednorodinnymi oraz mieszkalnymi wielorodzinnymi, w których co najmniej połowę liczby lokali stanowią lokale mieszkalne. W przypadku współużytkowania wieczystego gruntu wielkość udziałów we współwłasności gruntu będzie odpowiadać wielkości udziału we współużytkowaniu wieczystym, a obiekty budowlane i urządzenia budowlane położone na gruncie staną się z dniem przekształcenia częścią składową gruntu. Obciążenia użytkowania wieczystego staną się obciążeniami nieruchomości, a obciążenia udziałów we współużytkowaniu wieczystym gruntu staną się obciążeniami udziałów we współwłasności nieruchomości. Z kolei prawa związane z użytkowaniem wieczystym przekształcą się w prawa związane z własnością nieruchomości.

Z uwagi na powyższe zmiany z początkiem 2019 r. nie będzie można ustanawiać nowych praw użytkowania wieczystego na cele mieszkaniowe.

■ Ustawa o wspieraniu nowych inwestycji

W dniu 24.8.2018 r. został opublikowany projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawy – Ordynacja podatkowa oraz o zmianie niektórych innych ustaw⁶. **Nowa ustawa ma za zadanie m.in. kompleksowo uregulować kwestię opodatkowania dochodów uzyskanych z obrotu tzw. walutami wirtualnymi. Przychody z obrotu „walutami wirtualnymi” kwalifikowane będą odpowiednio do przychodów z kapitałów pieniężnych lub zysków kapitałowych.** Dla przychodów z tego tytułu określone zostaną szczególne zasady opodatkowania. **Przychody te nie będą łączone z innymi przychodami z kapitałów pieniężnych (zysków kapitałowych).** Kwalifikacja do źródeł przychodów kapitały pieniężne dokonana zostanie nawet wtedy, gdy podatnik będzie osiągał przychody z obrotu „walutami wirtualnymi” w ramach prowadzonej działalności gospodarczej.

W rezultacie przyjęcia powyższych zasad poniesiona strata z obrotu „walutami wirtualnymi” nie będzie mogła być odliczona od innych dochodów podatnika, np. z prowadzonej działalności gospodarczej. Wymiana pomiędzy „walutami wirtualnymi”, niezależnie od tego, czy dokonywana na giełdzie, czy też jednostkowo, ma pozostać obojętna w podatku dochodowym.

⁴ Dz.Urz. L Nr 157 z 15.6.2016 r., s. 1.

⁵ Dz.U. poz. 1716.

⁶ Zob. <https://bip.kprm.gov.pl/kpr/form/r2709333668,Projekt-ustawy-o-zmianie-ustawy-o-podatku-dochodowym-od-osob-fizycznych-ustawy-o.html>.

Nowelizacja przepisów dotyczących odpowiedzialności karnej podmiotów zbiorowych

W dniu 28.5.2018 r. został opublikowany projekt ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary⁷, który obecnie znajduje się na etapie opiniowania. Konieczność zmiany dotychczasowej regulacji dotyczącej odpowiedzialności podmiotów zbiorowych, a więc osób prawnych, spółek handlowych z udziałem Skarbu Państwa oraz polskich oddziałów podmiotów zagranicznych, uzasadniana jest przez autorów projektu potrzebą zwiększenia efektywności narzędzi służących do wymierzenia sankcji podmiotom zbiorowym, zwłaszcza w przypadku zwalczania poważnej przestępczości gospodarczej i skarbowej.

Jedną z najważniejszych zmian, które zostaną wprowadzone zgodnie z projektem, jest **oparcie odpowiedzialności podmiotu zbiorowego na koncepcji tzw. winy anonimowej**. Zgodnie z nią postępowanie przeciwko podmiotowi zbiorowemu będzie mogło być wszczęte już w przypadku wykazania uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu o charakterze przestępstwa oraz stwierdzenia istnienia interesu publicznego w prowadzeniu takiego postępowania. Stanowi to istotną zmianę w stosunku do aktualnego stanu prawnego, w którym wszczęcie postępowania przeciwko podmiotowi zbiorowemu uzależnione jest od uzyskania prawomocnego wyroku karnego przeciwko faktycznemu sprawcy czynu.

Możliwość przypisania podmiotowi zbiorowemu odpowiedzialności będzie uzależniona od spełnienia dwóch warunków:

- 1) wykazania związku pomiędzy popełnionym czynem a prowadzoną przez taki podmiot działalnością oraz
- 2) uzyskania korzyści przez podmiot w wyniku popełnionego czynu.

Ponadto projekt zakłada rozszerzenie odpowiedzialności podmiotów o czyny osób zatrudnionych popełnione w ramach wykonywanych obowiązków oraz współpracującą z podmiotem kadrę menedżerską.

Ministerstwo Finansów pracuje nad tzw. *exit tax*

Ministerstwo Finansów pracuje nad implementacją dyrektywy Rady (UE) 2016/1164 z 12.7.2016 r., ustanawiającej

przepisy mające na celu przeciwdziałanie praktykom unikania opodatkowania, które mają bezpośredni wpływ na funkcjonowanie rynku wewnętrznego (dyrektywa ATAD)⁸. Celem przyjęcia tego aktu było ograniczenie zjawiska optymalizacji podatkowej opartego na transferze zysków do państw o bardziej korzystnym dla podatnika systemie podatkowym niż ten w kraju jego rezydencji podatkowej. W rezultacie, jak przewiduje preambuła dyrektywy ATAD, ma to służyć zapewnieniu temu, aby podatki były płacone w kraju, w którym są generowane zyski.

W założeniach *exit tax* ma oznaczać wprowadzenie do polskiego prawa **instytucji opodatkowania niezrealizowanych zysków kapitałowych w związku z przeniesieniem przez podatnika aktywów jego przedsiębiorstwa, stałego zakładu lub rezydencji podatkowej do innego państwa**. Poprzez „niezrealizowane zyski kapitałowe” należy rozumieć utratę przez państwo, w którym podatnik miał swoją dotychczasową siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności gospodarczej, prawa do opodatkowania dochodu powstałego przed zmianą jurysdykcji podatkowej przez podatnika. Stawka podatku dla podatników CIT ma wynosić 19% i będą nią opodatkowane powyżej określone dochody od kwoty przekraczającej 2 mln zł.

Planowane jest objęcie podatkiem także osób fizycznych i w tym zakresie podatek od wyprowadzki ma obejmować osoby, które zamieszkują kraj od co najmniej 5 lat, przy czym w tym wypadku podatek objąłby nie tylko dochody związane z działalnością gospodarczą, ale także aktywa, w szczególności posiadane papiery wartościowe i inne instrumenty finansowe. Stawka podatku dla podatników PIT może wynosić 3% od kwoty przekraczającej 2 mln zł, a w przypadku gdy zachodzi wyłącznie możliwość oszacowania ich wartości – 19%.

dr Radosław L. Kwaśnicki
radca prawny, Kancelaria RKKW (Partner)

Piotr Letolc
adwokat, Kancelaria RKKW

Maria A. Czaińska
radca prawny, Kancelaria RKKW

⁷ Zob. <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12312062/katalog/12511901>

⁸ Dz.Urz. L Nr 193 z 19.7.2016 r., s. 1.